

A Bögi lányok

A három Bögi lány ott ül a parkban, szorosan egymás mellett, egy padon. A délutáni forgatagban senki sem törődik velük, senki sem szól hozzájuk, ők se mozdulnak senki felé: a durván gyalult városi pad a mozdulatlanság szigete az örült zsongásban.

A három Bögi lány egy kis házban él a város szélén. Nem érintkeznek senkivel, nem érzékelik a valóságot, életük megrekedt valahol, a parttalan történetek valamely zátonyán. Egyetlen szórakozásuk, hogy bejárnak a nagy parkba, a város központjába. Ott aztán megülnek egy padon, mindig ugyanabban az időben, ugyanott, három mozdulatlan, fekete tűzok: egymáshoz sem szólnak. Az emberek nem ismerik őket, ők pedig, mint valamely mese deformált habtüdőrei, érzéketlenül élnek a napok, órák zuhatagát.

Pedig a három Bögi lány rengeteget tudna mesélni, ha megkérdeznék őket valaki. Azok voltak az idők, mondhatná például a legidősebbik, amikor kedves Lajosommal erre korzózgattunk minden vasárnap délelőtt. Ismerte, kedveském, az én Lajosomat? Férfi volt ám, igazi férfi, higgye el nekem, kedveském, még ma is könnybe lábad a szemem, ha rá gondolok. Fess fiatalember volt az én Lajosom, kackiás kis bajusszal, hűvös eleganciával, ő volt a régi világ megtestesült mintaképe, manapság olyat hiába is keres. Már amikor megismerkedtünk, az elragadó eleganciájával hódított meg. Itt történt az is, kedveském, a városi parkban, de akkor még mennyire másképp nézett ki itt minden! Rendezett volt az egész környék, a vízen hatalmas tavirózsák nyíltak, a patak partját nem betongyűrű szegélyezte, mint most, hanem jegenyék és szomorúfüzek sora, egyszóval igazán nagyon romantikus volt itt minden. Csodálkozik azon, amit mondok, kedveském? Látja, én ilyen romantikus lélek vagyok. De hogy szavamat ne felejtsem, a patak szélén, abban a kis kiszögellésben állt akkor egy teraszos, nagyon elegáns kis vendéglő nagyszerű konyhával, első osztályú kiszolgálással, emlékszem, sehol olyan ízletes halászlevet nem tudtak készíteni, mint ott. A főpincér, a Miska is messziről megismert és kizsithandot köszönt, az invitálásának nem lehetett ellenállni. Akkoriban, tudja, kedves, a mama betegeskedett, és én csak a papával mehettem ki a városba, vagy valamelyik húgommal, de azt is csak nagy ritkán. Akkor este is, emlékszem, éppen valamelyik előadásról jöttünk haza a papával, eléggé emelkedett hangulatban, amikor azt mondja a kedves papa, gyere, betérünk egy kis hervettre, így hívtuk mi ezt akkoriban, egy kis kávézgatásra. A kedves Miska épphogy elmondta az asztalunknál a kizsithandot, észrevettem, hogy egy

snájdig vágású úriember a sarokasztaltól állandóan engem figyel, még a poharát is megemelte felém. Mit részletezzem, gyönyörű nap volt, hazafelé menet a hattyúk között – mert azok is voltak ám a tavon – a jóképű fiatalember arca lebegett a tekintetem előtt, a kedves papa meg is jegyezte, valahogy szétszórt vagy ma, lányom. Jaj, kedves papa, mondtam én erre kedveskedve, csodálkozni tetszik, ennyi szép élmény után? A papa erre nem szólt semmit, csak elmosolyodott egy picit a bajusza alatt és megszorította a kezemet. Ezután Lajos – mert így hívták az én egyetlenemet – nagyon megjegyezte magának, kitüntetett a figyelmével, többször követett, sőt néhányszor biccentett is felém, szerencsére a papa még jó sokáig nem vette észre.

Akárcsak az én Ferencem, emlékezhetne a középső. Mert Ferenc is talpig úriember volt ám, égő fekete szemmel, éjfekete hajjal és természetesen bajusszal, gyönyörű fekete bajusszal. Huszár főhadnagy volt az én Ferencem, úgy bizony. Ha látta volna, kedveském, mint ahogy én látom ma is itt feszíteni őt remekbe szabott egyenruhájában, díszes huszárcsákójában, nem csodálkozna rajta, hogy még most is elérzékenyülök, ha eszembe jut a kedves. A Micivel épp a Körből jöttünk hazafelé rendes vasárnap esti felolvasásainkról, amikor a Hink-féle kereskedés előtt találkoztunk vele. Első látásra magával ragadott a tüzes tekintete, szépvágású arca. Mici meg is jegyezte, te Bezsó, mégsem illik fényes nappal a főutcán így megbámulni egy férfit, mégha mindjárt főhadnagy is az illető. Én persze csak nevettem a dolgon, és megígérttem Micivel, hogy nem szól a talizásról senkinek. Belül azonban furcsa feszültség támadt bennem, bizony nem tudtam a kedves mama szemébe nézni aznap este. Az ágyamban is csak kínlódtam, Lili rám is szólt, mi van veled, Bezsó, valami nincs rendben? Tudja, kedveském, Lilinek külön érzéke volt ahhoz, hogy ráérezzen az ember fájó dolgaira.

Másnap reggel csak fokozódott bennem a feszültség, ahogy megláttam őt a kapunk előtt sétálgatni. Rám vár, villant át az agyamon. A szívem a torkomban dobogott, amikor Lilivel kimentünk a városba, és ő a nyomunkba szegődött. Már ahogy megjelentünk a kapuban, egy utánozhatatlanul elegáns parolával köszöntött bennünket, aztán követett egészen a Hartzig-féle cukrászdáig, ahová betértünk Lilivel. Jaj, kedveském, olyan izgatott voltam, szegény Hartzig úrnak háromszor is meg kellett kérdeznie, mit parancsolok, míg Lili segítségével nagy nehezen ki tudtam nyögni, hogy húsz deka első osztályú töltött cukorkát kérek szépen. És még akkor is csak őt láttam magam előtt, amint égő fekete szemével engem nézett a kirakat üvegén át. Délután már rózsacsokrot is küldött, illatos kis névkártyával, nem győztem magyarázkodni a mamának.

Így volt, kedveském, mondhatná a harmadik lány is. Így volt minden, ahogy mondjuk, való igaz minden szó, amit tőlünk hallott. Látom, magát tényleg érdekli a mi világunk, arról bizony rengeteget lehetne mesélni. A cukrászdáról, ahová a kedves papával minden vasárnap délután bementünk, s ahol olyan sütemény-

költeményeket szolgáltak fel, amilyeneket azóta sem láttam. A cukrászda felett, emlékszem, hatalmas festett cégér lebegett, a cégér mögött pedig galambfészkek voltak, rengeteg galamb fészkel ott. Frederikemmel nem is neveztük másképp, csak galambcukrászdanak. Az én drága Frederikemmel, úgy bizony, s mindannyiszor hatalmasat nevettük, amikor kimondtuk ezt a magunk által eszábált szót. A kedves papa is derült mindig ezen, pedig ő is a kávéházban ismerkedett meg az én Frederikemmel, politizálás és kártyázás közben, amit minden vasárnap délután műveltek. Hogy, hogy nem, a kedves papa egyszer nem tudott fizetni, és a partnere küklerek nevezte őt, mármint a kedves papát. Ekkor a szomszéd asztaltól felállt Frederik, akit akkor még csak úgy ismertünk, mint ide kihelyezett központi biztost, és azt mondta a sértőnek: „Uram, ez az úr a védelmem alatt áll. Amennyiben óhajtja a kardját összemérni az enyémmel, állok rendelkezésére, ám figyelmeztetem, hogy a vívás többszörös bajnoka és, mint bizonyára ön is tudja, a helybéli vívószakosztály tiszteletbeli elnöke vagyok. Amennyiben tehát szeretné a kardomat elkerülni, azt tanácsolom önnek, hogy vonja vissza azt az aljas rágalmat, amellyel az előbb ezt a tiszteletre méltó urat illetni merészelte.” Az ismeretlen persze azonnal visszavont mindent, a kedves papa pedig meghívta hozzánk ebédre az én Frederikemet, aki akkor tulajdonképpen még nem is volt az én Frederikem, csak két hét múlva lett azzá. Délután pedig Frederik sétálni vitt, természetesen a mama és a papa engedélyével. Ahogy kivonultunk a kapun, titokban visszanéztem, s láttam, ahogyan ott álltak egymás mellett az erkélyen és büszke tekintettel kísérték, amíg el nem tűntünk a sarok mögött. Én kimondhatatlan büszkeséggel lépkedtem Frederik oldalán és élveztem, ahogy a lányok az utcán irigy pillantásokat vetnek ránk. Kimentünk egészen a város szélére, a főút mellé, ahol a kutyapécérek bódéja állt, és leültünk egy padra. Frederik ott sok szépet mondott nekem, elmesélte az életét is, és én nagyon boldog voltam és hála a papának, hogy így összehozott engem Frederikkal, aki iránt egyre nagyobb vonzalmat éreztem. Hazafelé ismét a főutcán mentünk, és még Berthus vaskereskedő is, akivel pedig családotul kölcsönösen utáltuk egymást, még ő is messziről kalapot emelt, és hangos szóval köszöntött bennünket.

Bizony, kedveském, az én drága Lajosom, folytathatná az első, valaki volt az én Lajosom, nagy emberek álltak szóba vele. Harmincnygyben is, az Arany Bika nagytermében az én drága Lajosom a főszolgabíróval kártyázott együtt, úgy bizony, kedveském, és édes bátyámnak meg kedves öcsémnek szólították egymást, bárkitől megérdeklődheti. Háromszáz liter bor fogyott el akkor éjjel, kerek háromszáz liter. Éjfél után pedig felállt az alispán úr és azt mondta: „Édes uraim, rágalmazó nyelvek azt mondják a mi szeretett vármegyénkről, hogy mi itt tepedségben élünk, nálunk soha nem történik semmi érdemleges. Ezennel felkérlek benneteket, kedves barátaim, tegyetek javaslatokat, mivel mutathatnánk meg országnak-világnak, hogy a mi megyénket nem illetik meg a kritikák, hogy

mi is tudunk olyat tenni, amiről messze földön megemlegetnek bennünket. Addig is, kedves barátaim, van szerencsém bejelenteni, hogy ma éjjelre hatvan cigányt rendeltem ide az ablakaink alá, akik hajnaltájt kellő szerenáddal fognak majd hazakísérni bennünket. Vivát!” És vivátozott a terem, kedveském, lelkesen ünnepeelt mindenki, éltette a mi gáláns alispán urunkat. A főszolgabíró úr pedig odahajolt az én kedves Lajosomhoz, és megkérdezte tőle, hogy tetszett az alispán úr szónoklata, édes öcsém, mire az én Lajosom azt válaszolta, hogy nagyszerűen, kiválóan, igazán elragadó ember a mi alispánunk, édes bátyám. Meghiszem azt, válaszolt erre a főszolgabíró úr, kedvesen mosolyogva a bajsza alatt, magam is úgy vélekedek róla, kedves öcsém. Aznap éjjel pedig megalakult, kedveském, az alispán úr felhívására a megyei kakaspártoló egylet, amely aztán kakasviadalok megszervezésével alapozta meg a hírnevét országszerte. Reggel pedig valóban hatvan cigány kísérté hazáig a drága alispán urat, úgy bizony, kedveském...

Azon a szép hétfői délutánon is, emlékezne tovább a legkisebb, a lóistállók körül sétálgattunk az én Frederikemmel, vártuk a galoppverseny megkezdését. Frederikem már tett is a lovakra, és épp a konkurensok esélyeit magyarázta, amikor odajött hozzánk néhány kedves ember, és szóba elegyedtek Frederikkal. Ugyan már, kedves kihelyezett úr, szólította meg először is a nagy bajuszú Fitzek úr, a mészárosmester, mondja már meg nekünk, kedves kihelyezett úr, lesz-e háború vagy nem lesz háború. Mert hát, tetszik tudni, sokféle jár-kelel az ember, sokfélélet hall, ez a Mussolini is ugyebár, meg ez a Hitler... Tessék már megmondani nekünk, kihelyezett úr, mivel számolhatunk, mert ugyebár a magunkfajtának nem árt előre felkészülni a dolgokra, ha netán ugyebár... Ugyan, kedves Fitzek úr, szolt közbe erre Liška úr is, a virágkereskedő, hogy gondolhat ön ilyet, és ráadásul ilyen kérdéssel, még a kihelyezett urat is fárasztja. Mussolini dolga a Mussolinié, Hitler dolga Hitleré, mi magunk pedig azon legyünk, hogy a mi kedves városunkban mindnyájunknak jó legyen, nincs igazam, kedves kihelyezett úr? Mert ugye, ami engem és a kereskedésemet illeti, pillanatnyilag ugyebár meg vagyok kissé szorulva, és bizony egy kis kölcsön a várostól, vagy netán egy telek a szőlők alatt... De hát nem akarom fárasztani ilyen dolgokkal a kedves kihelyezett urat ezen a mai szép napon... Ön, kedves Liška uram, fölöttébb optimista, fölöttébb – szolt közbe hatalmas keretű szemüvege mögül Nagypál úr is, a bőrdíszműves. Ön fölöttébb optimista, és ez nekem személy szerint igen tetszik, de meg kell, hogy mondjam önnek, nemcsak én vagyok a világon, ami azzal jár, hogy azért a mások véleményét is illik figyelembe vennünk, nincs igazam, kedves kihelyezett uram? Van nekem egy kebelbarátom, kedves uraim, úriember a javából, kiismeri magát a világ dolgaiban, azt mondja nekem a múltkoriban, figyelj jól a szavamra, Imrém, én nem szoktam csak úgy, a levegőbe beszélni, mint ahogy tanúsíthatom is, kedves uraim, igazán nem szokása. Azt mondja hát az én kedves barátom, figyeld meg jól, Imrém, rövid időn belül itt mindannyiunknak inogni fog a talaj a

lábunk alatt, figyeld meg jól, amit mondok, és emlékezz majd a szavaimra... Már megbocsásson, tisztelt Nagypál uram, szólt közbe erre a nagy bajuszú Ficzek úr, magamnak is az a szerény véleményem, hogy amennyiben így mennek majd tovább a dolgok a világban, már ugye, ami azt a Hitlert meg Mussolinit illeti, akkor bizony, kedves uraim, lassan összepakolhatjuk a hentesbárdjainkat meg az üvegházainkat is. No de uraim, csapott közbe Nagypál úr erős hangján, uraim, mi művészek kissé másképp ítéljük meg a közönséges hétköznapiakat is, mint más halandó. A mesterem, aki első osztályú bördízműves volt, országos működési engedéllyel, mindig azt mondta nekünk, inasoknak: fiatalurak, jegyezzék meg, az életben minden kacskaringónak, még a legkifundáltabb kacskaringónak is van eleje és van vége, jegyezzék ezt meg jól, uraim... Így beszélgettek bizony egymás között az én Frederikemmel, akit jóformán szóhoz sem hagytak jutni a nagy lelkesedésben, bizony, kedveském, míg csak el nem kezdődtek a futamok...

Akkor ősszel is, mondaná szomorúan a középső, szerda délelőtt ott álltunk kétoldalt, az utca elején, és néztük a felvirágozott csákójú, menetelő katonákat, amint vonultak kifelé a városból és énekelték torkuk szakadtából, hogy diófából sej, haj, diófából nem csinálnak koporsót, meg Horthy Miklós katonája vagyok én... Szépen énekeltek, zengett a város, az emberek vidámak voltak, nevettek, integettek, virágokkal búcsúztatták a katonákat. Csak én nem voltam boldog. A század elején ugyanis ott léptetett hófehér, gyönyörű lován az én Ferencem, dísz-egyenruhában, nyalka délcegséggel, vidáman biccentve jobbra is meg balra is, és amikor meglátott engem, egy elegáns mozdulattal leszállt a lóról, odalépett hozzám és azt mondta, ne féljen, kedvesem, rövid távozás lesz csak az enyém, kis séta csupán, rutinyakorlat, pár hét múlva biztosan jelentkezem... Nézett rám vidáman a nagy, fekete, izzó szemével, aztán visszaléptetett a század elejére, és eltűnt a szemem elől. Akkor láttam őt utoljára.

– Ugyan, Bezsó – korholná erre a legidősebb –, már megint...

– Bizony, kedveském – szólna közbe a legfiatalabb is –, az a mi szerencsétlenségünk, hogy a mi kis történeteink nem egyszerre, hanem egymás után játszódtak le, és mindnek nagyjából ugyanaz lett a vége. A kedves Lajos egy éjjel elmenekült a főszolgabíróval a csehek elől, hírt se hallottunk róla azután. A kedves Ferencet Szegedre vezényelték, majd ki a frontra, ott is maradt szegény. Az én drága Frederikem is visszament Olmützbe, ő a változatosság kedvéért Horthy bevonuló katonái elől menekült. Hiányos cseh tudásommal hiába küldözgettem utána a leveleket, még csak nem is válaszolt. Úgy bizony, kedveském, néhanapján megpezsdült körülöttünk a világ, és mi vakon bízunk a politikusainkban. Azután pedig, hogy visszacsendesült, mi itt maradtunk szépen a történeteinkkel. A kedves papa és mama rég elhaltak, sokan a korunkbélieliek közül is. Most mondja, kedveském, kinek meséljük el őket, kinek?

Lassan esteledik, az ónszínű levegő mintha pókhálót vonna a három Bögi lány köré. Ők pedig ülnek a padon, egymás mellett, nem szólnak, nem mozdulnak senki felé. Mereven ülnek, néznek csak maguk elé, mintha furcsa, érthetetlen szeszéllyel ilyen felfoghatatlan, élő anyagba véste volna be paradox mozdulatlanságát a rohanó idő.

Szykznian Wanda: Fent